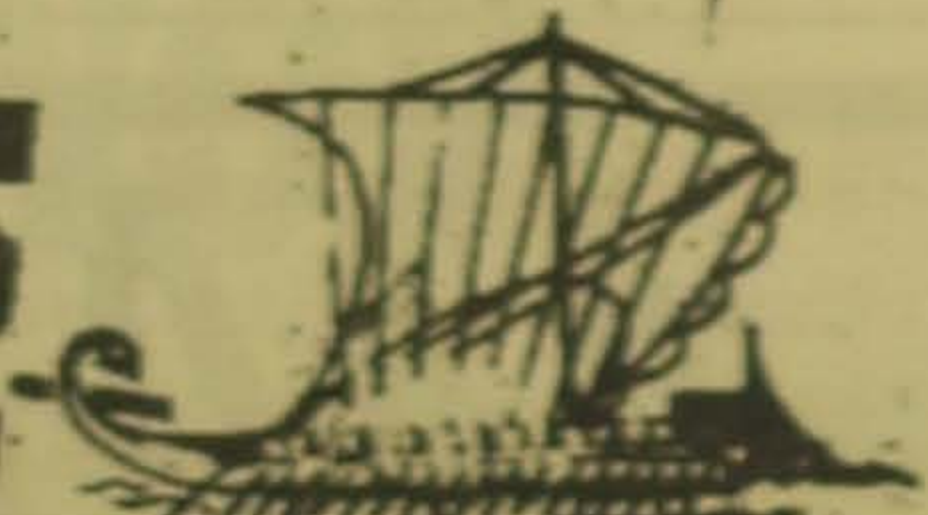

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 14ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 135

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΣ - ΜΑΡΤΣ
(ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ)

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ο επιμένων νικά

Τις εκτιμήσεις και εντυπώσεις της από την εξέλιξη του έργου κατασκευής του Πνευματικού Κέντρου, καταγράφει η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας με το παρακάτω δημοσίευμα:

"Ένα όνειρο δεκαετιών έγινε πραγματικότητα.

Στις 18 Μαΐου 2002 εγκαινιάζεται με κάθε λαμπρότητα το σύγχρονο Πνευματικό Κέντρο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή τον υπουργό Πολιτισμού. Είναι ένα φανταστικό κτίριο, μεγάλων διαστάσεων, μοντέρνο, που δεν φοβάται τον χρόνο. Διαθέτει καλοσχεδιασμένους χώρους για όλο το φάσμα της πολυδιάστατης δραστηριότητας της Ευξείνου Λέσχης.

Στημένο σε περίοπτη θέση του συνοικισμού Πανοράματος της Βέροιας, εντός οικοπέδου 10 στρεμμάτων, απενίζει το διπλανό Βέροιο με τα γνωστά μοναστήρια. Μετερίζει και αυτό με τους ίδιους οραματισμούς, έχουν χρέος, όπως όλοι οι Σύλλογοι της περιοχής, να δώσουν και από τη νέα έπαυλη της Ευξείνου Λέσχης τη μάχη για την διατήρηση της ανεκτίμητης προγονικής μας κληρονομιάς.

Τα μέλη και οι φίλοι της Λέσχης έκαναν τα καθήκον τους συμβάλλοντας με οποιονδήποτε τρόπο στην προσπάθεια για την δημιουργία της φιλόξενης αυτής πολιτιστικής στέγης. Ταυτόχρονα και η Διοίκηση της Ευξείνου Λέσχης χτυπούσε τις πόρτες της τοπικής αυτοδιοίκησης και των αρμοδίων υπουργείων, διεκδικώντας επίμονα τα ανάλογα ποσά.

Η πρώτη σοδειά των προσπαθειών ήταν τα δύο εκατομμύρια δραχμές από τον τότε υπουργό Βόρειου Ελλάδος κ. Παπαθεμελί. Στην συνέχεια ο τέως Νομάρχης κ. Ανδρέας Βλαζάκης χρηματοδότησε την έναρξη των εργασιών με το συνολικό ποσό των 130 εκατομμυρίων δραχμ. και ένα εκατομμύριο δωρεά έκανε ο Ιωάννης Κοϊμτζίδης μέλος της Ευξείνου Λέσχης.

Με τα ποσά αυτά ολοκληρώθηκε ο σκελετός του κτιρίου που ως γνωστό αποτελεί ένα αυταπείλως τμήμα του όλου συγκροτήματος. Οι συνεχιζόμενες ενέργειες και οι επιδέξιοι χειρισμοί του Δημάρχου Βέροιας κ. Γιάννη Χασιώτη αλλά και του Προέδρου της Ευξείνου Λέσχης κ. Γιάννη Μιχαηλίδη έφεραν σημαντικά αποτελέσματα και έδωσαν πολύτιμους καρπούς.

Στην προγραμματισμένη συνέντευξη Τύπου που έδωσαν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (7-2-2002) έκαναν αναφορά στην μεγάλη επιτυχία της έναρξης του έργου στα περιφερειακά Ολυμπιακά έργα.

Ο Δήμαρχος ευχαρίστησε όλους τους παρισταμένους και αναφερόμενος στο έργο, τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι είναι το

σπουδαιότερο που έγινε στην διάρκεια της θητείας του και ότι στην χρηματοδότησή του από τον υπουργό Πολιτισμού, συνετέλεσε κατά πολύ και η πλούσια πολιτιστική δραστηριότητα της Ευξείνου Λέσχης.

Στην συνέχεια έδωσε τον λόγο στον Πρόεδρο της Λέσχης ο οποίος αναφέρθηκε στην πενήνταχρονη πολιτιστική προσφορά της Λέσχης τονίζοντας ιδιαίτερα την μεγάλη αξία και σημασία του συγκεκριμένου έργου για την πόλη της Βέροιας, του Νομού Ημαθίας αλλά και την ευρύτερη περιοχή. Συνεχίζοντας είπε ότι την Άνοιξη του 2001 στην διάρκεια της Μ. Εβδομάδας μαζί με τον Δήμαρχο της Βέροιας επισκεφθήκαν τον υπουργό Πολιτισμού κ. Ευάγγελο Βενιζέλο στην Αθήνα. Ο Δήμαρχος έκανε την πρόταση, που ήταν και το κλειδί της επιτυχίας, για την στέγαση και αξιοποίηση της έκθεσης Δημητρίου Βικέλα, του Βεροιώτη που πρώτος συνέλαβε την ιδέα της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ο υπουργός πρόθυμα δέχτηκε την πρόταση και έδωσε αμέσως την εντολή για την ανάλογη χρηματοδότηση, αφού προηγουμένως ετοιμασθούν οι μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Εδώ χρειάστηκε πάλι να σηκώσουν το βάρος της υπεύθυνης δουλειάς αλλά και της παράδοσής της σε χρόνο μηδέν, ο αρχιτέκτονας μηχανικός Αριστοτέλης Σιδηρόπουλος και ο μηχανολόγος μηχανικός Σπύρος Πασβαντίδης που πραγματικά έκαναν τη μέρα νύχτα για να προλάβουν τις πολύ μικρές προθεσμίες που είχαν δοθεί.

Αμέσως ο Δήμαρχος Βέροιας παρέλαβε όλες τις μελέτες και τις παρουσίασε στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού από όπου και εγκρίθηκε το ποσό των 200.000.000 δραχμ. και στην συνέχεια άλλα 70.000.000 δραχμ. για τον περιβάλλοντα χώρο και τον ανάλογο εξοπλισμό του κτιρίου όπου θα στεγασθεί η έκθεση Βικέλα.

Ο κ. Μιχαηλίδης ευχαρίστησε τα στελέχη και τους φίλους της Λέσχης, όλους τους παρισταμένους και ιδιαίτερα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για την προβολή του έργου της Λέσχης.

Ευχαρίστησε τον τέως Νομάρχη κ. Γεώργιο Γιαννόπουλο για την παραχώρηση του οικοπέδου, τον αρχιτέκτονα Αριστ.

Σιδηρόπουλο και τον Μηχανολόγο Χαρ. Σιδηρόπουλο που πρόσφεραν αφιλοκερδώς εργασίες καθώς και τον μηχανολόγο κ. Σπύρο Πασβαντίδη για την συνέπειά του.

Ευχαρίστησε στην συνέχεια τον τέως Νομάρχη κ. Ανδρέα Βλαζάκη και όλους όσους πρόσφεραν χρήματα και βοήθησαν με οποιονδήποτε τρόπο το συγκεκριμένο έργο που όπως τόνισε, στα πλαίσια των δυνατοτήτων που υπάρχουν θα είναι στη διάθεση όλων των πολιτιστικών συλλόγων. Τέλος ευχαρίστησε τον υπουργό Πολιτισμού κ. Ευάγγελο Βενιζέλο για την γενναία του χειρονομία και τον Δήμαρχο κ. Γιάννη Χασιώτη, ανακοινώνοντας την ανακήρυξη του ως επίτιμου μέλους της Ευξείνου Λέσχης. Ο λόγος δόθηκε και στον καταξιωμένο αρχιτέκτονα μηχανικό κ. Αριστοτέλη Σιδηρόπουλο που βίωσε όλες τις δυσκολίες. Αναφέρθηκε με επιστημονικό τρόπο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κτιρίου που το καθιστούν λειτουργικό και πάντα σύγχρονο.

Εκτίληξη για τον Δήμαρχο ήταν η απονομή τιμητικού ενθυμίου από τον Πρόεδρο της Λέσχης, ο οποίος είπε: "Εύχομαι να συνεχιστεί η καλή συνεργασία".

Στην συνέχεια οι παρισταμένοι πήγαν στον χώρο του Πνευματικού Κέντρου όπου διαπίστωσαν "ιδίους όμματα" ότι όντως έγινε κάτι πρωτόγνωρο τον τόμο των πρωτοβάθμιων πολιτιστικών συλλόγων της χώρας.

Η συνέντευξη έκλεισε με δεξίωση στον χώρο του Πνευματικού Κέντρου από τον ανάδοχο του έργου και στην συνέχεια στην ταβέρνα της Λέσχης με λύρα και τραγούδι μέχρι αργά το βράδυ.

Το Δ.Σ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

Η γυναίκα στο ποντιακό τραγούδι

Ατελείωτα τα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς. Οι Πόντιοι πρέπει να ζήσουν. Μέσα στο βίο ο πόνος γίνεται τραγούδι, μικρολόγι. Η ελπίδα κι η πίστη γίνονται κι αυτά τραγούδια ελπιδοφόρα. Όλα γίνονται τραγούδι. Όλα αυτά, αποτελούν τον κρικό μας ατέλειωτης αλυσίδας. Η αρχή της τραβιά μακριά κι ενώνεται με τα "ομηρικά έπη" και συνεχίζεται ο διαρκής ως τις μέρες μας, αναμφισβήτητη απόδειξη της ιστορικής ενότητας του έθνους.

Εκχωριστή θέση μέσα στην αλυσίδα των τραγουδιών έχει η αβούλιτη πόντια γυναίκα. Η γυναίκα του πρωτομάστορα "Τη Τρίχας το γεφύρι", θυσιάζει στο βιολί της κοινωνικής προσφοράς. "Κι άμον νιο στέκι" το γόνιστο μ', να στέκι και το γεφύρι".

Στο υφαιστικό σκεπτικό τραγούδι "Ο Μάραντον", το λουλούδι της αυλιγκής ταμής παραμένει μεθυστικό στο πέρασμα των αιώνων. Η στάση της πόντιας γυναίκας μας

β' αναμένω, αν έρται, έρται ο Μάραντον κι αν 'κ' έν, καλογερεύω".

Η Πόντια γυναίκα σαν καλή χριστιανή θα ικανοποιήσει τις επιθυμίες των νεκρών. Πιστεύει στην αθανασία της ψυχής. "Τη Χριστού άψο με κερνί και τη φωτός λαμπάδαν και τη Μεγάλ' Παρασκευήν κλάψον, τον κόσμον χάλα...".

Σαν χαροκαμένη μόνα, απευθύνει την απέλπιδα κραυγή στο νεκρό παιδί της: "Υέ μ', π' εκπάστες". Ο μεγάλος πόνος της μας φέρνει στο νου τον σπαραγμό της Παναγίας "που πορεύει τέκνον". Σαν παρχαρομάνα, εκεί στο ψηλό βουνό αντιμετωπίζει χίλιους κινδύνους όχι μόνο από τα στοιχεία της φύσης αλλά κι από τις απρόοπτες εμφανίσεις των Τούρκων. Τότε αναδεικνύεται και γενναία τσοπάνισσα. Με το μόχθο της βοηθάει την οικογένειά της αλλά

απευθυμίζει την Πηνελόπη του Οδυσσέα. Εφτά χρόνια ενέμ' στον κι άλλα εφτά

και χτίζει εκκλησιές: "Χτίσεν τυρένεν εγκλησιάν, μιντζένεν Αε - Βήμα". Όταν η κόρη της εξέρχεται από το πατρικό κατώφλι απευθύνει τη δραματική έκκληση στους συμπεθέρους: "... άμον τον γιόν εσουν, να έχτεν και την βεγοτέρα μ". Όταν ο γιός της θα πάει στην ξεντιά με δόκρια θα κάνει το παζμάδι: "Ποίσο με, μάνα, παζμάδ' θα μαυροξεντεύω και με τα δόκρια σ' ζούμωσον...".

Η φωνή της πατρίδας τη συναρπάζει κι αναδεικνύεται σε νικήτρια, όπως το ομολογεί κι ο ίδιος ο τούρκος: "Γυναίκοον ο πόλεμον, γυναίκοον εν τω κοντάρ, σκοτών' το παλληκάρια". (Γυναίκα πολεμά σκληρά, γυναίκα με νικάει, με το κονταροχτύπημα, μου ρήμαζε τ' ασκέρ). Στίχοι από το "Έρθεν ο τούρκον ο κακόν".

Όσα κι αν γράψουμε για την πόντια γυναίκα θάναι φτωχά μπροστά στη γενναία κι αβούλιτη ψυχή της, για τούτο σε ένδειξη τιμής για το πρόσωπό της, ας ακούσουμε τον Πόντιο τραγουδιστή στο τραγούδι οι "Τραντέλλενα".

"Να σαν την μάναν που γεννά τα τράντα χρόνια μίον κι εφτάει ιόν τραντέλλεναν γαλαφόρον Εφτάει ιόν τραντέλλεναν, ακρίτον σε ραχία, Εργαίν' και πάει σαν πόλεμον για την ελευθερίαν".

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Ο κορ Αντώνης

Ο Κόραντς 'ς ση Ναβαρουσίαν πολλά δουλείας εκλώ-
θεν. Είχε μαγαζίν, καφενείον και φουρνίν. Ημποιος έκουεν
τ' όνομαν ατ' και τα δουλείας ντο εποίνεν, εθάμαζεν και έ-
λεγεν:

- Τζάνουμ, στραβός άνθρωπος πως πετζαρεύ αίκα δου-
λείας!

Κάποιος ερώτεσεν ατον:

- Τή Αντών' εσύ τυφλός 'κι είσαι και γιατί λέγ'νε σε Κό-
ραντων;

Ε! ρίζα μ' εγώ κόρ' τς κι είμαι άμαν τα δουλείας ίμ' είναι
κόρ'κα.

2. Τα κοκκία τη Βαρβάρας

Οντας επάθανεν η θείαμ' η Βαρβάρα, ο Θεόν, να σχω-
ράτεν, σα σαράντα τς απάν, εμαζεύταν οι συγγενοί κι οι
άλλ' οι χωρέτ' να φτάνε το μνημόσουνον ατς.

Την παραμονήν το βράδον εσερεύταν σ' οσπίτ' να βράζ-
νε τα κοκκία και να στολίζνε το τεψίν τη σχωρεμέντζας.

Α σ' έβρασαν τα κοκκία κι έρθεν η σειρά στην ζάχαρην,
σπην κανέλλαν, σα καρύδια και σα κουφέτα, ο Χαρίτας κλώ-
σκετε ση γυναικς μερέαν και λέει ατς:

Πολλά έμνοστα τα κοκκία μ' εφτάτεν, γιατί αύριον πα-
τρών' ατα οι χωρέτ' ατ λένε: Ντο έμνοστα που έσαν τα
κοκκία τη Βαρβάρας! Να επεθάνεν κι ο Χαρίτας κι έτρωγα
με και τ' εκείνού πα, κι εγώ από ξάι κι θέλα το.

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'Ο Ο ΚΡΕΝΙΝ

3. Αγαπά με και κρούει με

Τη Κιπάρ' η Βαρβάρα ασ' ση Κοκοζάντων, έντρισεν κ' ε-
παίρεν τη Τζιμπλέα τον κοσόν ασ' ση Καρτουλάντων.
Τσεχέλαινα έτμον, άμαν έναν ξαόπον πια γιοβάναινε έτον.
Εποίνεν πολαλίτσες και τον άντραν ατς βαρέα 'κι έκουεν.

Αρ' για τ' από κάθαν ημέραν έτρωεν το ξύλον. Οι γειτο-
νάδες όνταν ερώταναν ατεν άντρας ατς, έλεεν:

Μώσε ντ' ορωτάτεν; Αντρας ίμ' απόσο και πολλά αγαπά-
με, κρούει με.

ΔΙΣΤΙΧΑ

1. Εφτά χρόνε είμ' άρρωστος κ' ατώρα ελαρώθα είδα
την τάπλας ζαρωτά και ξαν επαλαλώθα.
2. Εχάσα την τριγώνα μου και με την αμελίαν, ατώρα
'λέπω σε αλλού και τρώγω την καρδία μ'.
3. Εχολέστα τριγώνα μου κ' εσέν κι καλατσεύω εποίκες
με νε άπιστε σ' ην πόρτα σ' κι οραεύω.
4. Έχπισα το σπιτόπο μου με πέντε παραθύρια κι άπι-
στος η τριγώνα μου στέκει σα κατωθύρια(;).
5. Ηλιον μαραίνει μαράντα και πολλαλά χορτάρε κ' ε-
σύ μαραίν τς και τη χωρέτ'ς έμορφα παληκάρε.
6. Η πεθερά μ' η άπιστος κι ατέ υφαίν' τα σάλε δος
μιτη θαγατέρα σου κι θέλ και βραχάλε.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. Αγνόν και θαυμαστόν (Παράξενο και θαυμαστό. Σε
περίπτωση παραδοξότητας).
2. Αδά στέκ' κι ακεί ευρίεται (Εδώ στέκει και κει βρί-
σκεται. Για τον άνθρωπο το ζωηρό, τον ευκίνητο).
3. Αέρα εν, κι ακού (Αέρας είναι, δεν ακούω. Γι' αυ-
τόν που κάνει πως δεν ακούει).
4. Αλλομίαν αν αντρίζω, θα γροικώ και κυματίζω (Μία
ακόμη φορά αν παντρευτώ, θα ξέρω να κυματίζω. Σε
περίπτωση πείρας άριστου οδηγού).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. παγιάτιν = μπαγιάτικο
2. παγκάρ = παγκάρι
3. παέτ = μπαγιάτικο
4. παθάνω = παθαίνω
5. παθινί = παχί
6. παιδάντ = έφηβοι
7. παιδόπον = παιδάκι
8. πακάλης = μπακάλης
9. παλάλα = παλαβή
10. παλάν = σέλα
11. παλέν = παλιό
12. παλτούρ = μηρός
13. παμπόρ = ντομάτα
14. παναίν = δύχτι
15. παντινά = παντοτινά

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ

3-2-2002

Πραγματοποιήθηκε τακτική Γ.Σ. στην ΕΛΒ

Πραγματοποιήθηκε τακτική Γ.Σ. στην ΕΛΒ με τα εξής
θέματα της ημερήσιας διάταξης:

1. Απολογισμός δραστηριοτήτων προηγούμενου έ-
τους
2. Οικονομικός απολογισμός
3. Προγραμματισμός εκδηλώσεων - δραστηριότητες
επόμενου έτους 2002
4. Διευκρινιστικές ερωτήσεις - προτάσεις.
Ηταν μια γόνιμη συνέλευση.

ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ

7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Συνέντευξη έδωσε ο Δήμαρχος Βέροιας για την Εύξεινο Λέσχη

Συνέντευξη Τύπου έδωσε την Πέμπτη 7 Φεβρουαρί-
ου στις 12.00 ο Δήμαρχος Βέροιας κ. Χασιώτης στην
αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου με θέμα: "Εύξεινος
Λέσχη". Χαιρετίζουμε τέτοιες πρωτοβουλίες.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αργοναύτης" με χαρά θα φιλοξενηί την παρουσία-
ση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα
αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον πα-
ραπάνω σκοπό.

Κούντουρος - Φεβρουάριος

Ο μήνας πήρε την ονομασία "Κούντουρος", γιατί πί-
στευαν ότι έχει κοντή ουρά. Ακόμη του έδιναν και την
ειρωνική ονομασία "Κούντουρος" επειδή το τέλος του
ήταν κουτσουρεμένο.

Ο "Κούντουρον, ο Κούντουρον και ο πασσαλοκαύ-
τες". Πίστευαν πως κατά το μήνα, θερμότητα από επτά
φούρνους έμπαινε μέσα στην παγωμένη γη και έτσι άρ-
χιζαν να λιώνουν τα χιόνια.

Τις τελευταίες οχτώ ή εννιά μέρες του Φλεβάρη μαζί
με τις πρώτες εννιά του Μάρτη τις έλεγαν "Λυκοχά-
ντζα" και τις θεωρούσαν πολύ επικίνδυνες, επειδή γινό-
ταν το ζευγάρωμα της λύκαινας.

Το θηλυκό μοσχαράκι που θα γεννιόταν το μήνα, το
ονόμαζαν "κουντούρα". Σε εκείνον που έκανε αφελείς
ερωτήσεις, πριν του δώσουν την απάντηση, του έλεγαν
στα αστεία: "Τα δύο τη Κουντούρ' τη Παναγίας πότε
έν;".

Γενικά το Φλεβάρη τον θεωρούσαν μήνα γρουσου-
ζιάς και καμιά σπουδαία δουλειά δεν άρχιζαν. "Ο Κού-
ντουρον εν λειφτός, εν ολίγον πα ζαντός".

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (03310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (03310) 66.913 - 61.160

FAX (03310) 66.979

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Στις 9 Μαρτίου 2002, ημέρα Σάββατο πραγματοποιήθηκε στο οικογενειακό κέντρο "Γκαντιδή" ο καθιερωμένος ετήσιος χορός της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας. Ένοιωσα την υποχρέωση να γράψω λίγα πράγματα για την εκδήλωση αυτή μια και δεν είναι από τις συνηθισμένες.

Ο χορός της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας δεν είναι μόνο ένας χορός. Είναι μια μυσταγωγία που λίγοι μπορούν να νοιώσουν στο βάθος της. Ένα γεγονός που δεν συμβαίνει κάθε λίγο και λιγάκι. Μόνο όσοι είχαν την τύχη να βρίσκονται εκεί μπορούν να καταλάβουν (και μόνο μερικώς) τι σημαίνει ο χορός αυτός. Ένα ατέλειωτο γλέντι χωρίς κοιλιές ή διακοπές.

Άνθρωποι κάθε κοινωνικής ή οικονομικής τάξης, κάθε ηλικίας ήταν εκεί. Από τεσσάρων ως ογδόντα τεσσάρων ετών. Και είναι υπέροχο να βλέπεις στον ίδιο χορό τη γιαγιά ή τον παππού με τα παιδιά και τα εγγόνα. Είναι κάτι που εμένα με ενθουσιάζει και με συγκινεί. Πάντα σκέφτομαι πόσο σημαντικό και όμορφο είναι να συμμετέχει όλη η οικογένεια στο ίδιο γλέντι που δεν κάνει διακρίσεις στο φύλλο ή την ηλικία. Και τα Ποντιακά γλέντια διακρίνονται γι αυτό.

Όλες οι Αρχές έδωσαν το παρόν. Και όχι μόνο.

Θα ξεκινήσω όμως από τον παπά Μανώλη Φωτιάδη, τον τέως παπά της Παναγίας Σουμελά για το εξής εκπληκτικό που όλοι είδαμε και θουμάσαμε. Ο παπά Μανόλης

λοιπόν έσυρε τον πρώτο χορό μαζί με το Δ.Σ της Ευξείνου Λέσχης. Ο υπέργηρος αυτός ιερέας κρατούσε ένα μπαστούνι μέχρι την ώρα που του ζητήθηκε να σύρει το χορό. Μόλις σηκώθηκε να χορέψει άφησε το μπαστούνι και χόρεψε με τέτοια λεβεντιά που εκπληκτος ρώτησα τον διπλανό μου (Παναγιώτη Παπαϊωάννου): Τι το χρειάζεται ο παπά Μανόλης το μπαστούνι; Και πήρα την προφανή απάντηση: Το χρειάζεται για να περπατά, όχι για να χορεύει. Πριν ακόμη πάρω την απάντηση ήμουν πεπεισμένος γι αυτό. Τέτοια λεβεντιά και ζωτικότητα δύσκολα συναντάς τις μέρες μας. Η αγάπη όμως και η πίστη σε κάποιες αξίες μπορεί να κάνει θαύματα. Και την αγάπη αυτή για τους χορούς μας, τη γλώσσα μας και τα έθιμά μας ο παπά Μανόλης την κρατά ζωντανή στα μέτρα που δεν μπορεί να κάνει ο οποιοσδήποτε. Έτσι δικαίως νομίζω πως άρχισα με αυτόν. Τιμά τον χώρο μας και τη ράτσα μας.

Την εκδήλωση τίμησαν επίσης με την παρουσία τους οι βουλευτές του νομού μας κ. Μόσχος Γικόνου, Μιχάλης Χαλκίδης και Ηλίας Φωτιάδης που δεν περιορίστηκε στο τυπικό μέρος, αλλά χόρεψε Ποντιακά ικανοποιώντας το κοινό αίσθημα. Παρών ήταν και ο Διοικητής Β' ΤΑΞΥΠ ταξάρχος κ. Τσιρογιάννης Νικόλαος, Παρών, και δεν θα τον δικαιολογούσα αν έλειπε, ο αντινομάρχης κ. Ορέστης Σιδηρόπουλος του οποίου η αγάπη για τον Ποντιακό χώρο είναι δεδομένη και αυταποδεικτική. Δεν τον είδα όμως στην πίστα και του έκοψα ένα βαθμό. Παρών επίσης και ο τ. Νομάρχης κ. Ανδρέας Βλαζάκης, Ακομή παρόντες ήσαν οι αντιδήμαρχοι κ. Γιάννης Κουρουζίδης και Ζαχης Κόλβατζης, ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Δημήτρης Ταχματζίδης με ιδιαίτερες ικανότητες στους Ποντιακούς χορούς - μπράβο του -, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι κ. Σκουμπόπουλος Χρήστος και Γεωργιάδης Χρήστος, ο αντιδήμαρχος του Δήμου Δημήτριος Υψηλάντης Κοζάνης κ. Καρααγλανίδης Αλέξανδρος, ο Διευθυντής της Αγροτικής Τράπεζας κ. Αδαμίδης, ο κ. Αρβανίτης Παναγιώ-

της, εκπρόσωπος της ΑΛΜΜΕ, ο κ. Παπαϊωάννου Παναγιώτης Δ/ντής του Ειδικού Σχολείου της Βέροιας και εκπρόσωπος του Συλλόγου Καλλιπευκιστών, και ο επίτιμος πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας νομικός και ιστορικός κ. Γεώργιος Χιονίδης. Ακόμη στο χορό παραβρέθηκαν εκπρόσωποι διαφόρων Πολιτιστικών Συλλόγων και Σωματείων όπως ο κ. Παναγιώτης Παπαδόπουλος εκπρόσωπος του ιερού ιδρύματος Παναγία Σουμελά, η Καλλιτεχνική Στέγη Ποντίων Θεσσαλονίκης, η Ένωση Ποντίων Πολίχνης, η Ευξείνου Λέσχη Αλεξάνδρειας και περιχώρων, η Ευξείνου Λέσχη Επισκοπής, ο Μορφωτικός Σύλλογος Καλλιθέας, ο Μορφωτικός Σύλλογος Πιραμής, ο Μορφωτικός Σύλλογος Δημόκριτος και ο Σύλλογος Κιβωτιανών. Αν παρ'ελαίψη κάποιους ας μου το συγχωρήσουν. Ήσαν πάρα πολλοί.

Είναι αξιοθαύμαστο πως συμμετείχαν όλοι αυτοί οι άνθρωποι στην ίδια εκδήλωση. Το Δ.Σ της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας πρέπει να δούλεψε πολύ σκληρά για να μπορέσει να έχει τόσους φίλους και υποστηρικτές γιατί καθένας από τους ανθρώπους αυτούς με τον δικό του τρόπο αγαπά και βοηθά τη Λέσχη μας.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με χορούς από τρία συγκροτήματα, δύο με μικρά παιδιά και ένα με μεγαλύτερα. Λύρα για τα παιδιά που χόρεψαν έπαιξε ο μαθητής Ανδρέας Μαυρόπουλος που έχει προσφέρει πάρα πολλά στη Λέσχη σε ότι αφορά τον χορευτικό τομέα και τραγούδησε ο Γιώτης Κωνσταντινίδης και ο 5χρονος!!! Μουταφίδης Λάζαρος. Νταούλι έπαιξε ο Στέλιος Νίτας. Όλος ο κόσμος καταχειροκρότησε τους χορευτές που δεν άφησαν κανένα ανικανοποίητο.

Η μικρότερη χορεύτρια ήταν η Αντωνία Σιδηροπούλου, μόνο 4 ετών, ιδιαίτερο γνώρισμα των Ποντίων που θέλουμε, πριν μάθουν τα παιδιά μας να γράφουν το όνομά τους ή να προφέρουν το ρα, να ξέρουν να χορεύουν τους χορούς μας. Μπράβο μας. Χοροδιδάσκαλος των παιδιών ο Βασίλης Ασβεστάς. Μπράβο σε όλους τους. Κανείς δεν βρήκε τίποτα να τους ψεγαδιάσει.

Στο μουσικό Ποντιακό πρόγραμμα λύρα έπαιξε ο Αντώνης Καλατής. Τραγούδησε κυρίως ο Κώστας Καραπαναγιωτίδης που ξεσήκωσε όλους τους θαμώνες, ο Γιάννης Κουρτίδης και ο Γιώργος Δημαρίδης.

Θα ήταν παράλειψη αν δεν τονίζαμε την προσφορά του Κώστα Καραπαναγιωτίδη που προσφέρθηκε να τραγουδήσει για την Ευξείνου Λέσχη της Βέροιας.

Η προσφορά του Κώστα είναι δεδομένη σε κάθε ζήτηση. Όχι μόνο στα Ποντιακά δρώμενα αλλά και σε κάθε καλλιτεχνική εκδήλωση μια και οι ικανότητές του δεν περιορίζονται στον Ποντιακό χώρο, αλλά επεκτείνονται πολύ περισσότερο και έχουν ξεπεράσει όχι μόνο τα Ελληνικά σύνορα, αλλά και τα Ευρωπαϊκά.

Ο Κώστας Καραπαναγιωτίδης είναι παρών όπου και όποτε του ζητηθεί και έχει κερδίσει την αγάπη και την εμπιστοσύνη όχι μόνο των Ποντίων που τον γνωρίζουν Πανελλαδικά από τα τραγούδια του, αλλά και όλων των μη Ποντίων της ευρύτερης περιοχής μας.

Οι Έλληνες της διασποράς ίσως τον γνωρίζουν καλύτερα από τις εμφανίσεις του στο εξωτερικό και αίγουρα τον τιμούν και τον αγαπούν περισσότερο. Κρίμα που δεν βρίσκεται στο Καινοβούλιο γιατί από εκεί θα μπορούσε να προσφέρει πολύ περισσότερο. Αφιλοκερδώς τραγούδησαν ο Γιάννης Κουρτίδης και ο Γιώργος Δημαρίδης και είναι τιμή τους που το έκαναν αυτό γιατί είναι επαγγελματίες τραγουδιστές στη Θεσσαλονίκη.

Το ίδιο θα ήταν παράλειψη αν δεν αναφέραμε την αφιλοκερδή προσφορά του λυράρη Αντώνη Καλατή που με τη γλυκόλαλη λύρα του δίνει ζωή στα γλέντια και παρίσταται στις διάφορες Πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ο Αντωνάκης λατρεύει τον χώρο μας και η αγάπη του αυτή τον κάνει αγαπητό από όλους μας. Τα ίδια ισχύουν και για τον νταουλιτζή Στέλιο Νίτα αλλά και για όλους εκείνους που με κάθε τρόπο, σε βάρος της ξεκούρασής τους και του ελεύθερου χρόνου τους στηρίζουν την Ευξείνου Λέσχη της Βέροιας. Και μέσα σε αυτούς είναι το Δ.Σ της Ευξείνου Λέσχης με πρόεδρο τον ικανότατο και ακούραστο Γιάννη Μιχαηλίδη συνταξιούχο καθηγητή των Τ.Ε.Ε, που από τότε που βγήκε στη σύνταξη έκανε σπίτι του τα γραφεία της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας. Το έργο της Λέσχης στις μέρες του είναι τεράστιο και ίσως μου δοθεί κάποια μέρα ευκαιρία να γράψω λίγα πράγματα γι αυτό, γιατί το έργο αυτό τιμά όλους εμάς τους Πόντιους και την πόλη μας και πρέπει να γίνει γνωστό μια και η σεμνότητα του προέδρου της το αφήνει στην αφάνεια.

Τέλος θα πρέπει να τονίσουμε και την προσφορά του κέντρου Γκαντιδή που ανέλαβε τη φιλοξενία (φαγητό, ποτά κ.λ.π) των χορευτικών τμημάτων (45 άτομα) καθώς και των προσκεκλημένων.

ΜΠΡΑΒΟ λοιπόν σε όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης που άφησαν τις καλύτερες εντυπώσεις στο κοινό που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα τους για ένα ξεφάντωμα που θα μείνει αξεχάστο. Καθίκον όλων μας να στηρίζουμε τις φιλότιμες αυτές προσπάθειες που προάγουν τον πολιτισμό και διατηρούν ζωντανά τα έθιμα και τις παραδόσεις μας.

**Νίκος Ιωσηφίδης
Μαθηματικός - Φροντιστής
Βέροια**

• Αναδημοσίευση: "ΑΛΟΣ" 15-3-2002

Καλαμαριά 1939. Προσφυγόπουλα από το Σοχούμ, εργάζονται σαν λούστροι. Αρχείο Ειρήνης Τελλίδου.

Μπροστά από 10 χρόνια

ΕΥΧΕΣ ΣΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Τα ποιήματα που ακολούθουν δημοσιεύθηκαν στον "Αργοναύτη" το μήνα Φεβρουάριο (Κούντουρος) του έτους 1992.

Ας πέρασαν από τότε δέκα ολόκληρα χρόνια.

Οι ευχές είναι πάντα ευπρόσδεκτες.

ΣΤΟΝ

"Αργοναύτη"

Πόσα φορές επαίρες με ασ' οσιπίτ' μ' τα πόρτας, κ' ερούξες με πολλά μακρά 'ς ση Πόντου τα λιμάνια!

Εθύμησες με τα παλαιά, εμάτσε με ιστορίας, εποίκες με και γέλασα κ' ενέσπαλα τα τέρτια μ'.

Τρανόν χαράν εχάραμε με τ' εσέν "Αργοναύτη" γιατί είσαι εσύ τ' εμέτερον ο νουν και η καρδιά.

Φωτογραφίας είδαμε, μουχαπετόπα εφτάμε, χαρεντερίουμες μετ' εσέν φιλόξενη "Αργοναύτη".

Είχες και τα γενέθλια σ' την Κερεκλήν το βράδον, Εένουσε τρία χρονών,

'ς σα τέσσερα εσέβες.
**
Έναν ευχήν θα δίγω σε, πάντοτε να νεούσαι, τη Λέσχης τα δουλέματα εσύ, Ξαν να φορτούσαι...
Ελένη Πιπερίδου

ΣΤΟΝ

"Αργοναύτη"

Λίγα λόγια δι' εσένα "Αργοναύτη" της Ευξείνου θέλω δι' εσέ να είπω αντί τραγούδι αντί ύμνου.

Αξιο τέκνο της Ευξείνου Πόντιας μάνας αμαζώνας που η δόξα τους κιλά συνεχώς εις τους αιώνας.

Σε διαβάζουε παντού κ' εκεί που δεν πάει ο νους στην Ελλάδα, στην Ευρώπη πέρα απ' τους ωκεανούς.

Εύχομαι να εκατοστήσεις αυτόν τον δρόμο τον σωστό γιατί σ' έχουν όλοι οι Πόντιοι σαν αστέρι φωτεινό.

Χρόνια εύχομαι επίσης εις τον άξιο εκδότη εις τον Γιάννη Μελετιδη Πόντιο, τίμιο πατριώτη.
+ Μιχάλης Πιστοφίδης
Σημ. "Αργοναύτη": Ας είναι αιωνία η μνήμη του καλού συνεργάτη του "Αργοναύτη" Μιχάλη Πιστοφίδη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟ - ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΦΙΛΙΑ!

Του κ. Ανδρέα Ελ. Ταταρίδη

Είναι αλήθεια ότι με την γείτονα χώρα Τουρκία βρισκόμαστε από χρόνια στα "μαχαίρια" λόγω πολλών παραλόγων γεωγραφικών απαιτήσεών της σε βάρος μας!

Αν και γι' αυτή την κατάσταση, που ενίοτε δημιουργεί εντάσεις και ψυχρό-τητες στις σχέσεις μας με την εν λόγω γείτονα μας, φταίνει λιγάκι και κάποιοι "φίλοι μας", οι οποίοι ανέχονται αυτές τις απαιτήσεις (και προκλήσεις) της γείτονας μας. Να θυμηθούμε την διχοτόμηση της Κύπρου; Ας είναι!..

Απ' την άλλη, είναι αλήθεια, επίσης, ότι, με την γείτονα Τουρκία, ως λαός, έχουμε άριστες σχέσεις στον πολιτιστικό τομέα και δη στον καλλιτεχνικό. Κι αυτό αποδείχτηκε περίτρανα προ διετίας, όταν η Τουρκία δοκιμάστηκε σκληρά από καταστρεπτικούς σεισμούς.

Τότε υπήρξε μία περίοδος συγκινητικής προσέγγισης των δύο λαών, που αναθέρμανε την πολυπόθητη Ελληνο - τουρκική φιλία!.. Κι αυτή η Ελληνο - τουρκική φιλία εκφραζόταν με κοινές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις!

Άλλωστε, μια τέτοια κοινή καλλιτεχνική εκδήλωση είχαν (κι εξακολουθούν να έχουν ως τις μέρες μας) η ελληνίδα τραγουδίστρια Μαρία Φαραντούρη και ο τούρκος μουσικός και τραγουδιστής Ζουλφί Λιβαν-

λί, με την συμμετοχή του μεγάλου μας Μίκη Θεοδωράκη!.. Εκείνη η ελληνοτουρκική καλλιτεχνική συνεργασία είχε όλα τα καλά στοιχεία μιας αγνής ελληνοτουρκικής φιλίας. Όπως τα ίδια έχει και το γνωστό "Βραβείο Ιπεκτσι"!

Τώρα, με πολλή μου χαρά, διαπιστώνω μια τέτοια άλλη ελληνοτουρκική συνεργασία στον καλλιτεχνικό τομέα, χάρη στον πόντιο εξαιρετο διανοούμενό μας (= νομικό, ποιητή, λαογράφο, μουσικό, σωματειακό παράγοντα...) κ. Στάθη Ευσταθιάδη, ο οποίος, σαν ανήσυχος δημιουργικό πνεύμα που είναι, δημιούργησε ένα αξιόλογο επίτευγμα: με χορηγό το Πανελλήνιο ίδρυμα Παναγία Σουμελά και με πολύτιμους συμπαραστάτες δικούς μας (Ποντίους) μουσικούς και τραγουδιστές και τούρκους καλλιτέχνες του είδους, έφτιαξε ένα δίσκο CD με τίτλο "Meryem Ana", ο οποίος δίσκος είναι ένας ύμνος στην Παναγία Σουμελά και στον Πόντο γενικότερα!

Βέβαια στην μουσική αγορά υπάρχουν πλείστοι όσοι άλλοι δίσκοι CD με ποντιακά τραγούδια, εκφρασμένα με ζωντάνια και χάρη από πόντιους καλλιτέχνες, αλλά αυτό το CD του κ. Στάθη Ευσταθιάδη διαφέρει κατά τούτο: συμμετέχουν με ιδανικό συγχρονισμό στην εκτέλεση ελληνο - πόντιοι και τουρκο - πόντιοι!

Οπότε, νομιμοποιούμαι, ως απλός πόντιος, αλλά και ως "γευθείς" τη νέα αυτή πνευματική επίτευξη (προ αυτού είχα "γευθεί" την ποιητική του Συλλογή "Κραυγή" και "Λύτρωση") του ακάματου αυτού ποντιολάτρη, του κ. Στάθη Ευσταθιάδη, να τον ΣΥΓΧΑΡΩ γι' αυτή του την επίτευξη, η οποία εγγράφεται στο κεφάλαιο "Ελληνο - τουρκική φιλία"!

Αλλά συγχαρητήρια ανήκουν και σε ΟΛΟΥΣ τους άλλους συντελεστές του εν λόγω CD: Μουσικούς και τραγουδιστές. Και μακάρι το "πείραμα" Ευσταθιάδη να μιμηθούν και άλλοι συμπατριώτες μας!

Τη δύναμης τα καλά

Με τη δεξάμενος μ' τον υιόν, τον Αλέξανδρον, μαζί επέγναμε 'ς σο Γυμνάσιον, 'ς την πρώτην τάξιν. Ας έτον ατότε ο Αλέξανδρον βαρέα - βαρέα δεκατριών χρονών παιδίν, άμα 'ς σο ποί έτον πολλά τρανός, ολόγιον ήμερον αρκούδ'. 'Σ την αυλήν τη Σχολει' έτον το αξιοθέατον, το μνημείον τη Φύσης. Ούλ' εκλώσκουνταν κι ετέρ'ναν ατον, κάποιοι πα κάτ' εμουρδούλιζαν, αλλ' κρυφά κι άλλ' φανερά κι εγέλαναν, όνταν έλεπαν ατον.

Άναυα από ο Αλέξανδρον, όνταν έλεεν το μάθεμαν και κι επόρ'νεν να ευρήκ' νοηματικήν διέξοδον, εσύρ'νεν απ' έσ' 'ς ατά ντο έλεεν και κάποια ποντιακά λάξεις. Αέτς πα επέραν ατά ντο έλεεν και κάποια ποντιακά λέξεις. Αέτς πα επέραν ατον χαπάρ' κι ερούζ'ναν αό πίσ' ατ' μικροί και τρανοί και τει με τον κοντόν τον νουν ατουν εκοροΐδευαν ατον.

Έναν ημέραν είνας πα μικρίτσικος, Ανέστης Παππάς 'ς σ' όνομαν, έρχουτον άμον μελεσιδ' όπίσ'α στον Αλέξανδρον κι ετουρτούρευεν ατον: "αούτε, αούτε...!" Κι ο Αλέξανδρον:

- Ναι πε, είπεν ατον, πακλαεύτ' απ' εμπροστά μ', πίσ'κον! Εγώ θέλω άλλ'τ'ς δέκα αμόν εσέν να κρούμε τ' έναν τ' άλλο!

Πολλά κι εδέβεν κι ο μικρίτσικον εέντον ανυπόφορος. Επίασεν κρυφά τον Αλέξανδρον α σο μανίκ' κι εσύρ'νεν ατον, για να γελούνε όσοι έστεκαν ολόυρα. Κι όνταν είδεν ο Αλέξανδρον ότι από άλλο κι σύρκεται.

- Ηλίκο, είπε με, κράτ' τα βιβλία μ'! Κι αμάν ερούξεν άμον αητέν'ς 'ς στον σπουργίτην, εσέγκεν ατον αφ'κά και 'ς σα δευτερόλεφτα απάν' θα εφούρκιζεν το παιδίν, αν κι επρολάβαιναν κάποιοι τρανοί να σύρ'νε τον Αλέξανδρον.

Όταν ύστεραν εσ'κώθανε οι δύ' πα, ο μικρίτσικον με μελανόν ακόμαν την χρ'αν ατ' λέει 'ς στον Αλέξανδρον:

- Γκαρνάση, κερνάω σάμαλι! Και μετ' ολίγον εκλώσταν όπίσ' με τα σάμαλια 'ς σα χέρια 'τουν. Κι εγώ π' έστεκα σουμά με τα βιβλία τ' Αλέξανδρόνος 'ς σα χέρια μ' ενούνιζα απ' έσ' μ' "ντό θαμαστόν έν η δύναμη 'ς στον άνθρωπον! Εμέν' που κι είχα δύναμιν κι έμ'νε φοβετσεάς κανείς νε "καρντάση μ'" είπε με, νε σάμαλι εκέρασέ με.

Ηλίας Τριανταφυλλίδης

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Επιστολή στον επίτιμο
Πρόεδρο της ΕΛΒ

Αξιότιμε κ. Χιονίδη

Αν όλοι οι ευαίσθητοι πολίτες αυτής της χώρας εξεδήλωναν το ενδιαφέρον τους και στηρίζαν, με οποιονδήποτε τρόπο, το έργο των πολιτικών φορέων, τότε η κοινωνία μας θα ήταν πολύ καλύτερη.

Η πρόσφατη προσφορά στο ταμείο της Ευξείνου Λέσχης, για να τιμήσετε τη μνήμη προσφύλων σας προσώπων, ασφαλώς δεν ήταν πράξη μονοσήμαντη.

Τονίσατε, ταυτόχρονα, για άλλη μια φορά, το χρέος όλων μας να σταθούμε αρωγοί στον αγώνα κατά της διαφθοράς.

Σας ευχαριστούμε από καρδιάς με την υπόσχεση ότι θα ανταποκριθούμε στις προσδοκίες σας.

Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασμιδής

Η ΠΟΝΤΙΑΚΗ
ΜΟΥΣΑ

Και τι δεν τραγούδησε η Ποντιακή Μούσα! Αυτή φέρνει στη σκέψη αλησμόνητες πατρίδες, πολιτισμό ένδοξο, ιστορία λαμπρή, χλιστραγουδιμένα παρχάρια, απέραντα δάση, εύφορους κάμπους, λιγερές κόρες, λεβεντόκορμα παλικάρια, σοφούς δασκάλους, άξιους κληρικούς, την Παναγία Σουμελά, τον Αη Γιώργη τον Περιστερωτά, τον Αη Γιάννη τον Βαζελώνα, το περίφημο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, τους Ακρίτες, τα ήθη και έθιμά μας.

Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί και κυρίως οι μεγαλύτεροι να περιώσουμε ότι απόμεινε από τα παραδοσιακά ποντιακά τραγούδια και ας τα δώσουμε στα παιδιά μας, στους νέους μας. Είναι ιερό καθήκον όλων μας, θα είναι η καλύτερη κληρονομιά μας.

Η οκνία εύρεν
τον καιρόν

Η οκνία εύρεν τον καιρόν
εσκόλωσεν και απλούται,
άμον Ταβάρια εσιόκεψεν
άλλο κι θέλ' να σκούται.

Εκαλόμαθαν οι ανθρώπ'ι
πολλά κι κοπιόζ'νε,
τη νεγκασίας το ψωμίν
άλλο κι λογαριόζ'νε.

Πολλοί θέλ'νε να καλοζούν'
τα ημέρας να δεβόζ'νε,
κάθου'ν σ'η οκνίας το σκαμίν'
και όλεν απτόζ'νε.

Οι ξέν' έρ'ταν ασ'α μακρά
το ημερκόν να εφτόνε,
τ'εμετέρ γυρωκλώσκουνταν
σ'ην δουλειάν κι πάνε.

Ήταν εφτόνε οι πολλοί
εφτόν' και τα παιδιά,
την προκοπήν κι θέλ'ν' στο
κι αγαπούν την δουλειάν.

Πολλοί λένε αβά κ' ακεί
πως έχωμ ανεργίαν,
την ορθίαν αν λένωμ
περισεί η οκνία.

Έγκαν τα ηλεκτρονικά,
ένοιξαν μαγαζία,
μικροί τρανοί εσκόλωσαν
παιζ'νε με τα κουμπία.

Με το χρηματιστήριο
πολλά κακά εένταν',
πολλά είναι ν'ελέπομε
και άλλα ντο κι φαίν'νταν.

Το στοιχίμαν πα ερχίνεσαν'
παιζ'νε και απ'άκρας χάν'νε
το βίον και τ'οσπίτα τουν'
σε άλλα σέρια πάνε.

Σ'α τουζάχα ντε εγούρεψαν'
τον κόσμο να κοπιών'νε,
τοι νέος ας διαρμενεύομε
εκές να μη σουμύν'νε.

Ατοίντς' πρέπ'να μαθίζωμ
την καμπεροσύνην,
να έσ' η Ελλάδα προκοπήν
και νοκοκυροσύνην.

Γιάννης Μιχαηλίδης

Σημ. «Αργοναύτης»: Εντυπωσιακό και το νέο αυτό ποίημα του κ. Γιάννη Μιχαηλίδη.

Ανατομία
των Ποντιακών
ανεκδότων

Του Ε. Φραγκίδη, συντ. Λυκειάρχη

Στα τελευταία 25-30 χρόνια κυκλοφορούν στον Ελλαδικό χώρο, σε πανελλήνια κλίμακα, πλήρως "ανεκδότων" σε βάρος των Ποντίων, που ούτε λίγο ούτε πολύ τους παρουσιάζουν σαν απεθείς και χιούμους. Γεγονός είναι ότι τα περισσότερα είναι κακότεχνα και λέγονται από ανθρώπους που δεν πιστεύουν και οι ίδιοι σ' αυτά που λένε κι ούτε καταφέρνουν να τα πουν σωστά.

Το αξιοπερίεργο είναι, ότι και οι ίδιοι οι Πόντιοι τα λένε, και ας είναι σε βάρος τους, πράγμα που δείχνει την ανωτερότητα του Ποντιακού στοιχείου, το ότι δεν τους αγγίζουν και την έμφυτη ροπή των Ποντίων προς το ανέκδοτο. Άλλωστε η αυτοσάτιρα των Ποντίων φανερώνει ότι, επειδή νιώθουν ανωτερότητα σ' όλους τους τομείς - κατά γενική ομολογία - επιτρέπουν στον εαυτό τους την πολυτέλεια να σατιρίζουν τους απροσάρμοστους αναμεταξύ τους Ποντίους και να γελάνε σε βάρος τους, χωρίς να τους κακοφαίνεται.

Η τάση των μη Ποντίων να κυκλοφορούν τα άκομψα χωρατά και καλαμπούρια για τους Πόντιους, θέλοντας να τους ειρωνευτούν και να τους κοροϊδέψουν, εξηγείται σαν αντίδραση του ντόπιου στοιχείου προς το νεόφερτο ποντιακό που με το σφρίγος, την ειλικρίνεια, τη δικαιοσύνη, τις ικανότητες, την ανθρωπιά και τις άλλες αρετές κατάφερε να προκόψει θεαματικά σε όλους τους τομείς της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής κατά γενική αναγνώριση.

Τα περισσότερα από τα "καλαμπούρια" αυτά, αν δεν είναι πλαστά κατασκευασμένα, είναι μεταγλωττισμένα από ανέκδοτα ξένων λαών, όπως Γερμανών, Αυστριακών, Αγγλων, Γάλλων, Αμερικανών κλπ που λέγονται για τις δικές τους μειονότητες. Το γνήσιο όμως και αυθεντικό ποντιακό ανέκδοτο είναι βέβαια άλλο και λέγεται με χάρη, απβλέπει στη δημιουργία εύθυμης διάθεσης στους ακροαστές και δεν θίγει καμία από τις ελληνικές φυλές.

Σίγουρα, πολύ λίγοι θα ξέρουν, ότι πέρα από τα γνωστά "χωρατά" και "καλαμπούρια" που κυκλοφορούν σε βάρος των Ποντίων, οι ίδιοι οι Πόντιοι διαθέτουν μια δική τους παράδοση ιδιότυπου χιούμους.

Η μορφή αυτή του χιούμους, που ονομάζουμε "ανεκδοτο" δημιουργήθηκε και αναπτύχθηκε στον ελλαδικό χώρο με τον ερχομό των Ποντίων στην Ελλάδα.

Αυτοί κατείχαν πολύ πιο πριν την τέχνη της κατασκευής ανεκδότων και τη δίδαξαν τους Ελλαδίτες, όπου τους συναντούσαν, στο καφενείο, στην ταβέρνα, στο δρόμο, σε εκδρομές, στην πιάτσα, πάνω στο "αλιβερίσι" κλπ.

Πρώτοι οι Πόντιοι, πολύ πιο πριν από τους Ελλαδίτες ευθυμογράφους, έγραψαν στα ποντιακά περιοδικά και στις εφημερίδες τους ποντιακά ανέκδοτα και εξέδιδαν συλλογές ποντιακών ανεκδότων.

Απακλειστικός σκοπός των ποντιακών ανεκδότων είναι να προκαλέσουν γέλιο και εύθυμη διάθεση στους ακροαστές. Και έρχονται σαν συμπλήρωμα στους άλλους τρόπους και μορφές "παραγωγής γέλιου" που αναπτύχθηκαν από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, όπως και ο μύθος, η παρωδία, το ψέμα, το χωρατό, το καλαμπούρι, η φάρσα, που αποβλέπουν στη διακωμώδηση και γελοιοποίηση ζώων, προσώπων, πραγμάτων και καταστάσεων με σκοπό το γέλιο.

Οι γελωτοποιοί στα ποντιακά λέγονται "μασχαρόνοι" δηλ. μασκαράδες. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα άτομα αυτά μεταμφιέζονται φορώντας μάσκες, αλλά ότι λένε "μασχαρίας", δηλ. μασκαρλίκια, ανεπίτρεπτα λόγια που προκαλούν το γέλιο, όπως οι μασκοφόροι της αποκριάς και των αντίστοιχων ποντιακών "μωμόγερων" ή μπαμπόγερων. Τέτοιοι μασχαρόνοι είναι πάμπολλοι σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, που εποίκιστηκαν από Ποντίους.

Οι Πόντιοι ανεκδοτολόγοι χρησιμοποίησαν σαν μοντέλο για την κατασκευή των ανεκδότων τους τον Νααρεντίν - Χότζα (Μολλά - Στατίνα) που μαζί με τον Καραγκόζη κυριαρχούσε σ' όλες τις επαρχίες της Ανατολής, καθώς και τις ευτράπελες ιστορίες του Μπερτόδουλου.

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την αστικοποίηση των Ποντίων ξεπήδησαν και άλλες μορφές "Παραγωγής γέλιου" και φάνηκαν ορισμένοι Πόντιοι συγγραφείς, όπως ο κωμωδιογράφος Ψαβάς και ο γελωτοποιός Χάρρυ - Κλυν, που με τη μικρή διακωμώδηση προσώπων και πραγμάτων, την παρωδία, ακόμη και τη "βρισιά" προσπαθούν να εκφράσουν την αγανάκτηση και τη λαϊκή δυσαρέσκεια ενάντια στην κοντόφθαλμη οικονομική πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης, μια και δεν μπορούν να τις διατυπώσουν με άλλους τρόπους (θέατρο, τηλεόραση κλπ).

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΤΟΝ
"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

- Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.
- Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες. Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Ποντιακός

Ο Μικρασιατικός και Ποντι Τουρκοκρατία (1050-1922)

Του Βασιλείου Αναστασιάδη

Οι Τούρκοι παρά την πολεμική υπεροχή τους, υστερούσαν σημαντικά στον πολιτιστικό τομέα σε σύγκριση με τους Έλληνες. Γι' αυτό σε όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, χρησιμοποιούσαν στην κρατική τους μηχανή Έλληνες σπουδαγμένους (διερμηνείς, γιατρούς κ.α.). Ήδη στα πρώτα χρόνια της τουρκικής κατάκτησης τουλάχιστον οι Σουλτάνοι των Τούρκων, όπως ο Μωάμεθ Β' και ο Βαγιαζίτ Β' "έκαναν ευρεία χρήση της ελληνικής γλώσσας στην αλληλογραφία τους με τη Δύση". Το ίδιο έκανε και ο β' Τάταρος Χάνος της Κριμαίας, ο Μεγκλής, γύρω στο 1470.1

Οι Τούρκοι φέρθηκαν στους Μικρασιάτες Έλληνες με μεγαλύτερη σκληρότητα απ' ό,τι στους υπόλοιπους Έλληνες. Προχώρησαν σε σφαγές και σε βίαιους ομαδικούς εξισλαμισμούς του ελληνικού στοιχείου της Μικράς Ασίας πολύ νωρίτερα από το 1453. Οι εκδηλώσεις αυτές έφτασαν στο αποκορύφωμά τους το 1520 επί Σουλτάνου Σελίμ2.

Αν επισκεφθούμε σήμερα τη Μικρά Ασία, θα παρατηρήσουμε ότι πάρα πολλοί κάτοικοι

της δεν διαφέρουν στα ανθρωπολογικά τους χαρακτηριστικά από εμάς τους Έλληνες, διότι είναι εξισλαμισμένοι Έλληνες.

Από τους εξισλαμισμούς αυτούς προέρχονται και οι Κρυπτοχριστιανοί. Ομαδικοί εξισλαμισμοί έγιναν κυρίως στο β' μισό του 17ου αιώνα και στις αρχές του 18ου. Από τους εξισλαμισμούς του β' μισού του 17ου αιώνα προέρχονται και οι εξισλαμισμένοι Έλληνες της Νοτιοδυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών και Βοΐου) οι λεγόμενοι Βαλαάδες, από τους οποίους ήρικο ως την ανταλλαγή των πληθυσμών, ήταν Κρυπτοχριστιανοί.

Πολλοί Κρυπτοχριστιανοί ζούσαν στις περιοχές της Κρώμνης, της Σάντας, της Τονγίας, της Ματζούκας, του Οφη, των Σουρμαίων, της Αργυρούπολης, της Τσαϊκάρ, του Σταυρίν, καθώς και έξω από την Τραπεζούντα.

Γύρω στους 1.650.000 και κατ' άλλους σε 2.625.000 υπολογίζονταν οι Κρυπτοχριστιανοί της Μ. Ασίας πριν από το 1922.2

Από την πίεση του ντόπιου τουρκικού στοιχείου η περιοχή του Οφη του Πόντου τούρκεψε μαζί με τους ιερείς και τον Μητροπολίτη τους Αλέξανδρο. Ο Γ. Βαλαβάνης γράφει στην Ιστορία του ότι ολόκληρη η περιφέρεια των χωριών Ριφαγιέ, Κατήκιοι, Κονδύλια, Πισιούρ, Αλάτσαχαν, Μονδολάς, Μεντέμελι, Χιντζίρι, Γαμεσλί, Αναστός και Αλεκόντζ "υπέστησαν βίαιο εκτουρκισμό -εξισλαμισμό". Ομαδικοί εξισλαμισμοί έγιναν και στις περιοχές της Τόνγιας (Θοανίας) νοτιοδυτικά της Τραπεζούντας και της Ριζούντας ανατολικά της Τραπεζούντας.

Οι εξισλαμισμοί στον Πόντο είχαν γίνει σε τόσο μεγάλη έκταση, με αποτέλεσμα από τις 17 επισκοπές της Τραπεζούντας να μείνουν μόνο δύο. Οι ομαδικοί εξισλαμισμοί κορυφώθηκαν στα τέλη του 17ου αιώνα (1670-1680)3. Κατά τον Μητροπολίτη της Τραπεζούντας Χρύσανθο, οι εξισλαμισμοί στον Πόντο έγιναν κατά την περίοδο 1648-1687 από τις πιέσεις των φεουδαρχών, των Ντερεμπέδων.

Εξισλαμισμοί έγιναν και στην Κρήτη, από τους οποίους έχουμε τους λεγόμενους Τουρκοκρητικούς. Οι Τουρκοκρητικοί άρχισαν να μεταναστεύουν ήδη από το 1912-13. Αρκετοί από αυτούς εγκαταστάθηκαν στη Ρόδο, όπου μερικοί εξακολουθούν να παραμένουν εκεί και σήμερα (2001). Πολλοί από τους εξισλαμισμένους Έλληνες εξακολουθούν και σήμερα να διατηρούν την ελληνική τους συνείδηση και αρκετοί, τουλάχιστον από τον Πόντο, είναι και Κρυπτοχριστιανοί. Το 1914 ο ελληνικός πληθυσμός του Πόντου, κατά ορισμένες πηγές, ανέρχεται σε 929.495 κατοίκους (696.495 Ορθόδοξοι, 190.000 Μουσουλμάνοι, 43.000 Κρυπτοχριστιανοί).

Οι εξισλαμισμένοι Έλληνες της Μακεδονίας και της Κρήτης εγκαταστάθηκαν στη Δυτική και

Νότια Μ. Ασία και στην πλειονότητά τους παραμένουν ακόμα και σήμερα ελληνόφωνοι. Τέτοιους έχω συναντήσει κατά τις επισκέψεις μου στην Τουρκία (1968, 1973, 1996). Εξισλαμισμένοι Έλληνες από την Κύπρο βρίσκονται και σήμερα ακόμη στις περιοχές της Κιλικίας (Αττάλεια). Οι περισσότεροι εξισλαμισμένοι Έλληνες προέρχονται από τον Πόντο. Ζουν σε κλειστές κοινωνικές ομάδες και διακρίνονται για την ενδογαμία τους και τον φιλελληνισμό τους.4

Σύμφωνα με μια έρευνα του Πανεπιστημίου του Tubingen, αυτοί κατοικούν σε "μερικές εξάδες χωριών γύρω από την Τόνγια και 40-50 εγκαταστάσεις στις κοιλάδες του Σαλακλί (επάνω μέρος) και του Γκιοσούρτσαϊ νότια του Οφη, γύρω από την Τσαϊκάρ και το Κιοπρούμπασι". Υπάρχουν ακόμη και στην επαρχία Σακαριά. Ένας σύγχρονος Τραπεζούντιος, που πρόσφατα έχει μεταναστεύσει στην Ελλάδα, ο Βαχίτ Τσεμπιζ, υποστηρίζει ότι στα ελληνόφωνα χωριά του Πόντου η ελληνική ποντιακή διάλεκτος χρησιμοποιείται κατά 70% και ότι το 90% των ελληνόφωνων κατοίκων του Πόντου γνωρίζει και την τουρκική γλώσσα.5

Το μεγάλο ψυχικό δράμα του Κυπροχριστιανισμού, μια κατάσταση μεταβατική των Χριστιανών προς τον εξισλαμισμό, σε ορισμένες περιοχές της Μ. Ασίας κράτησε ολόκληρους αιώνες (από το β' μισό του 17ου αιώνα ως το 1856, τότε που δημοσιεύτηκε το Χάτι - Χουμαγιούν και εξασφάλισε το δικαίωμα της ανεξιθρησκείας στις εθνότητες της Τουρκίας), για μερικούς μέχρι το 1908, τότε που έγινε η ανακήρυξη του τουρκικού Συντάγματος, ενώ για άλλους μέχρι το 1922.

Στο σημείο αυτό, θ' αναφέρω το εξής συνταρακτικό γεγονός στον Πόντο από την εφαρμογή του Χάτι - Χουμαγιούν το 1856:

Στο Τσεβισλόκι της Μωαμεθανίας, θρησκευτικό αρχηγό των Μωαμεθανών, να προσέρχονται για μερικές μέρες από την ανατολή του ήλιου μέχρι τη δύση, όσοι από τους Κρυπτοχριστιανούς ήθελαν να ομολογήσουν μπροστά τους δημόσια πως είναι χριστιανοί, ώστε δίπλα στα τουρκικά ονόματά τους να καταγραφούν και τα πραγματικά χριστιανικά ονόματά τους. Ήταν τελευταία μέρα της καταγραφής και είχε δύσει πλέον ο ήλιος. Ο Δήμαρχος ετοιμάζεται να υπογράψει το πρωτόκολλο και να λήξει η διαδικασία.

Τότε ο Μουλάς Βαϊτζόγλου του λέει: "Μη βιάζεσαι. Περίμενε λίγο".

"Τι να περιμένουμε; Ο ήλιος έδωσε και δεν υπάρχει κανένας", του απαντά ο Δήμαρχος.

"Συγγνώμη, υπάρχει ακόμη ένας", του λέει ο Μουλάς "και αυτός είμαι εγώ".

Οι Τούρκοι τον βλέπουν αποβροχόμενοι ν' αποθέσει στο τραπέζι του Δημάρχου τα έγγραφα της μωαμεθανικής του θρησκείας και το σαρίκι και να λείει στον

Γραμματέα: "Γράψε: Γεώργιος Κηρυτόπουλος, επάγγελμα ιερέας".6

Οι Κρυπτοχριστιανοί δάκρυζαν από τον μεγάλο πόνο τους, όταν οι Έλληνες χριστιανοί τους αποκαλούσαν επικριτικά "ντομέδες" (= αρνησίθρησκους).

Αυτοί φύλαγαν τις καντήλες τους και τις αγίες εικόνες τους σε μεγάλα προγονικά σεβτούκια (μπαρούλα) ή σε κατακόμβες που είχαν σκάψει κάτω από τα σπίτια τους. Επίσης, πήγαιναν κρυφά τη νύχτα στην εκκλησία μεταμφιεσμένοι και ζητούσαν από τον παπά να τους μεταλάβει, φυσικά πριν από την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923. Ακόμη, εκτελούσαν ομαδικά γάμους και βαπτίσεις στις μεγάλες πόλεις και προπύργων στην Κων/πόλη σε άγνωστο γι' αυτούς περιβάλλον, για να μην τους εκληθίσουν οι Τούρκοι. Τέλος, έφεραν στις ανκληθίδες τους από τα κλητήριά τους και ζητούσαν από τους ιερείς να διαβάσουν επάνω του τη νεκρώσιμη ακολουθία. Κατόπιν το σκόρπιζαν ευλαβικά σε κάποιον νεόσκαφο τάφο δικού τους, που τον είχαν ανοίξει αναγκαστικά ανάμεσα στα μεζάρια (=τάφους) των Τούρκων.7

Κατά τον Κριμαϊκό πόλεμο το 1856 (18 Φεβρ.), εκδόθηκε το σουλτανικό διάταγμα Χάτι Χουμαγιούν, που παραχωρούσε το δικαίωμα της ανεξιθρησκείας στους υπηκόους της Τουρκίας. Τότε, πολλοί Κρυπτοχριστιανοί πήραν θάρρος και φανέρωσαν την πραγματική τους θρησκεία, τη χριστιανική. Ετσι, κατά την απογραφή του 1859, φανέρωσαν τη χριστιανική τους θρησκεία 30.000 Κρυπτοχριστιανοί και αναγνωρίστηκαν επίσημα πλέον χριστιανοί.

Ο πρώτος Κρυπτοχριστιανός που αποκάλυψε την πραγματική του θρησκεία, ήταν ο Πέτρος Σιδηρόπουλος του Σάββα, κλητήρας του ιταλικού Προξενείου. Τότε, πολλοί Κρυπτοχριστιανοί πήραν θάρρος και αποκάλυψαν τη χριστιανική τους πίστη και τα χριστιανικά ονόματά τους και στις 15 Ιουλίου του 1857 αντιπρόσωποι των Κρυπτοχριστιανών της Κρώμνης της Ματσούκας, των Σουρμαίων, της Γεμουράς και της Χαλκείας συγκεντρώθηκαν και ορκίστηκαν για την αμετάκλητη απόφασή τους.8

Δυστυχώς, όμως, οι Τούρκοι μετάνιωσαν, διέλυσαν την ειδική επιτροπή για την εφαρμογή της ανεξιθρησκείας και άρχισαν να καταδιώκουν τους Κρυπτοχριστιανούς που φανερώθηκαν ως χριστιανοί, με αποτέλεσμα να μην τολμήσουν άλλοι Κρυπτοχριστιανοί να φανερώσουν την αληθινή τους θρησκεία.

Αργότερα, το 1930, όταν ο Βενιζέλος επισκέφθηκε την Τουρκία και έκαμε λόγο για την ανταλλαγή των υπολειμμάτων του Ελληνισμού του Πόντου, αυτή δεν πραγματοποιήθηκε, διότι από τη μια οι Τούρκοι έδειξαν παντελή απροθυμία και από την άλλη οι Κρυπτοχριστιανοί δεν τόλμησαν ν' αποκαλυφθούν και να ζητήσουν να συμπεριληφθούν στους ανταλλάξιμους, έχοντας πικρότατη πείρα των βάρβαρων διωγμών και των σκληρών βασανιστηρίων που δοκίμασαν οι Έλληνες κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή.9

Καλέσα πεθερά

Α! καλέσα πεθερά
σα ποδάρια τα βάλ' φτερά,
πλύν, σιλεύ και σιδερών'
α σο βράδ' ως να μερών'.

Τα εγγόνια τ'ς αγαπά,
πλυν και φάζ και ξενοχτά
και κανάν κι σπαμιάζ'
μ' άγγελον σωστόν ομοιάζ'.

Πώς έλλαξαν οι καιροί
πεθερές και πεθεροί
τα μωρά ατοίν τερούν
κι οι καμμέν' πα κ' επορούν.

Ντο καλέσα πεθερά
έμορφος, οικοκυρά
σ' όλια τα δουλείας τρέχ'
και η νύφε... πέρα βρέχ'.

Αχ! Βρε μάρσα πεθερά,
όταν κι θα είεις φτερά,
ξαν θα είσαι η καημέντσα,
γράια και πουγαλεμέντσα.

Τσιμανιδης Γεώργιος

Σημ. "Αργοναύτης": Καλωσορίζουμε τον αγαπητό συμπατριώτη μας κ. Γιώργο Τσιμανίδη στις στήλες του "Αργοναύτη". Δεμένοι οι στίχοι. Φανερώνουν αλήθειες. Σαν ολοκληρωμένο ποίημα σφίγγουμε το χέρι του δημιουργού του. Περιμένουμε συνέχεια.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο «Αργοναύτης» ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

Ελληνισμός

ακός Ελληνισμός κατά την και οι Κρυπτοχριστιανοί

Και σήμερα ακόμη, όπως πριν από τον ξεριζωμό του 1922-23, οι κάτοικοι του σημερινού Πόντου γιορτάζουν με γλέντια και χορούς κάτω από τους ήχους της ποντιακής λύρας, του ζουρνά και του νταουλίου, τη γιορτή του δεκαπενταύγουστου στο προαύλιο του εξακουστού μοναστηριού της Παναγίας της Σουμελά, τη γιορτή του Προφήτη Ηλία τον Ιούλιο στα Παρχάρια (=εξοχές) της Τουρκίας, όπου συγκεντρώνονται γύρω στα 70 χιλιάδες άτομα από την περιοχή του Πόντου.

Επίσης, πάλι τον Ιούλιο, γιορτάζουν τη γιορτή του Ξενοφώντα (τη Ξενοφών' το παίρνει) στα Παρχάρια των Πλατάνων σε ανάμνηση της άφιξης εκεί των Μυρίων του Ξενοφώντα, απ' όπου αντίκρισαν τη θάλασσα του Πόντου και φώναξαν: "Θάλαττα, θάλαττα!". Και εδώ συγκεντρώνονται γύρω στα 30 χιλιάδες άτομα.

Γενικά, στην περιοχή του ορεινού Πόντου, εδώ και 25 χρόνια (ύστερα από το 1970) αναβιώνει κάθε χρόνο ο εορτασμός της παραδοσιακής γιορτής, τα Παρχάρια. Μάλιστα, το καλοκαίρι του 1998 συγκεντρώθηκαν στο χωριό Πεντίκ - Κουρνά του Πόντου 20 χιλιάδες περίπου Πόντιοι και γιόρτασαν με ποντιακούς χορούς και γλέντια με τη συνοδεία της ποντιακής λύρας, την πατροπαράδοτη αυτή γιορτή.

Επίσης, κοντά στην Παναγία Σουμελά, για να την αξιοποιήσουν τουριστικά, στο παρακείμενο εθνικό πάρκο Αλντίν Ντερέ την ίδια χρονιά οργάνωσαν οι Τούρκοι, τον Ιούλιο του 1998, επίδειξη νέων μοντέλων αυτοκινήτων παρουσία εξήντα πέντε χιλιάδων ατόμων της περιοχής, δηλαδή Ποντιών¹.

Τόσο είχε προχωρήσει ο εκτουρκισμός στη

Μ. Ασία, ώστε στην απέναντη ελληνική Καππαδοκία, που κατά τους βυζαντινούς χρόνους υπήρξε σπουδαιότατο κέντρο του Ελληνισμού και του Χριστιανισμού, το 1922 απέμειναν μόνο 74 ελληνικά χωριά και κωμοπόλεις. Από αυτά μόνο τα 27 ήταν ελληνόφωνα και μιλούσαν τη νεοελληνική καππαδοκική διάλεκτο, που μαζί με τη νεοελληνική ποντιακή διάλεκτο προέρχεται από την αρχαία ελληνική ιωνική διάλεκτο.

Κυρίως συμπαγής ελληνικός πληθυσμός υπήρχε ως τον ξεριζωμό του 1922 στις περιοχές της Σμύρνης, που οι Τούρκοι την ονόμασαν Γκισούρ Ισμίρ, της Κων/πόλης και της Προύσας και γενικά στην περιοχή της Ιωνίας και του Πόντου (Τραπεζούντας, Κερασούντας, Αργυρούπολης, Τρίπολης, Κατούρων και Σινώπης).

Οι Έλληνες του Πόντου το 1914 υπολογίζονταν σε 700.000. Τέλος, οι Έλληνες όλης της Τουρκίας εκτός του νομού Αδάνων που υπολογίζονταν σε 10 χιλ. σύμφωνα με την τουρκική στατιστική του 1912 ανέρχονταν σε 2.348.739.

Τέλος, σύμφωνα με την απογραφή που διενεργήθηκε με εντολή της κυβέρνησης του Βενιζέλου 1910-1911, οι Έλληνες του Πόντου ανέρχονταν σε 400.586 κατοίκους και ολόκληρης της Μ. Ασίας σε 1.500.000.¹²

Παρ' όλα αυτά, οι Έλληνες της Μ. Ασίας δεν γονάτισαν και, αφού πέρασαν τη μεγάλη δοκιμασία, άρχισαν ν' ανορθώνονται. Συγκρότησαν χωριστές ελληνικές κοινότητες και με βελτιωτικές εισφορές συντηρούσαν τις εκκλησίες, τα σχολεία τους και τα φιλανθρωπικά τους ιδρύματα. Κατόρθωσαν με την πνευματική τους υπεροχή και την εργατικότητα τους, ν' αναλάβουν την ηγεσία του τόπου στην οικονομία, στην επιστήμη και στην πνευματική δραστηριότητα και ακόμη και στην πο-

λιτική.

Από το 1856 με την παραχώρηση κάποιας ελευθερίας στους υπόδουλους λαούς της Τουρκίας, αρχίζει η αλματώδης πρόοδος του μικρασιατικού ελληνισμού σε όλους τους τομείς και οι ελληνικές κοινότητες συναγωνίζονται η μια την άλλη ποια θ' αποκτήσει τα καλύτερα σχολεία και τους καλύτερους εκπαιδευτικούς.

Μερικά σχολεία του Πόντου είχαν ακόμη και κεντρική θέρμανση (καλοριφέρ). Ωπου να δημιουργηθεί ελεύθερο ελληνικό κράτος και να στέλνει εκπαιδευτικούς στην Ανατολή, η παιδεία, το χρήμα και ο πολιτισμός, όπως και στη βυζαντινή εποχή, έτσι και τότε, ακτινοβολούσαν από τα μεγάλα ελληνικά κέντρα της Ανατολής στη μητροπολιτική Ελλάδα.¹³

Το 182 πολλοί Μικρασιάτες Έλληνες ως την Καππαδοκία, είχαν μνηθεί στη Φιλική Εταιρεία και ιδιαίτερα οι παραλιακές πόλεις όπως η Σμύρνη, το Αϊβαλί (Κυθωνίδες), η Τραπεζούντα, η Κερασούντα βοήθησαν την Ελληνική Επανάσταση μ' εφόδια και πολεμιστές.

Σημειώσεις

1. Günther S. Henrich, Διαλεκτολογική ανάλυση ελληνικής αποσταλής Χάνου της Κριμαίας προς τους Γενουάτες (γύρω στα 1470), στο Νεοελληνική Διαλεκτολογία, τ. Β', Αθήνα 1998, σ. 101.

2. Α. Πρωτονοταρίου, Το προσφυγικό πρόβλημα, Αθήνα 1929, σ. 19, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους τ. ΙΑ', εκδ. Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1975, σ. 124.

3. Εγκυκλοπαιδεία του Ποντιακού Ελληνισμού τ.Α', Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 293-294.

4. Σχετικά βλ. Αγτσιδί, Οι εξισλαμισμένοι Έλληνες στη ση-

μερινή Τουρκία, εφ. "Ελευθεροτυπία" 26-81996, σ. 24.

5. Βαχίτ Τουρσούν, Αναζητώντας μια ταυτότητα, Ποντιακή Εστία 110 (1996), σ. 18.

6. Ν. Λαπαρίδη, Ένα ιστορικό οδοιπορικό στη Μασούκα, Ποντιακή Εστία 113 (1997), σ. 101.

7. Ολγα Βατίδου, Η χριστιανικότητα των Τούρκων και οι Έλληνες της Μικρασίας, Αθήνα 1956, σσ. 54-55.

8. Λ. Κ. Αποστολίδη Οι Κλωστοί της Μασούκας, Ποντιακό Βήμα (Ευξείνου Λέσχης Κοζάνης) 49-50 (1997), σσ. 6-15.

9. Στο ίδιο, σσ. 6-19.

10. Στον Πόντο υπάρχει αντάρτικο, Ιστοριογνωσία, 14 (1999), σσ. 6-34.

11. Α.Α. Πάλλη, Φιλετικές μεταναστεύσεις στα Βαλκάνια και διωγμοί του Ελληνισμού (1912-1924), Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών σπουδών 1 (1977), σσ. 6-80.

12. Ξανθοπούλου - Κυριάκου Αρτ., Ο Πόντος των Ελλήνων, στο Ένθετο Ιστορικά - Ο Πόντος των Ελλήνων, εφ. "Ελευθεροτυπία" 15-11-2001, σ. 12.

13. Κ. Δημαρά, Βλάσης Γαβριηλίδης, εφ. "Το Βήμα" 3-5-1974.

ΝΕΟ Δ.Σ. ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΠΡΩΤΟΧΩΡΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

Πρόεδρος: Παρχαρίδης Μιχάλης
Αντιπρόεδρος: Αμανατίδης Γεώργιος
Γ. Γραμματέας: Χρυσοστομίδης Ιωάννης
Ταμίας: Γιαλιδής Δημήτριος
Ειδ. Σύμβουλος: Μαυρόπουλος Σάββας
Μέλος: Χ' Μιχαηλίδης Γεώργιος
Μέλος: Ανδρονικίδου Μαρία

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

Η μακρή ποντιακή παρακία της Ζακύνθου τον μήνα Φεβρουάριο του 2002 στερήθηκε δύο επίλεκτα μέλη της: τους αδελφούς Θεοχάρη και Ανέστη Αμανατίδη, οι οποίοι εγεννήθησαν στο Αχουρλού των Κατούρων.

Ο Θεοχάρης (που ήταν και κουμπάρος μου, αφού με στεφάνωσε) απεβίωσε την 12 Φεβρουαρίου 2002 ε.ε. σε ηλικία 91 έτους και μετά μία εβδομάδα (η σύμπτωση) απεβίωσε ο Ανέστης σε ηλικία 93 ετών. Αμφότερα, έμποροι.

Ας είναι ελαφρύ το χέμα της Ζακυνθικής γης, που σκέπασε τα σώματά τους!

Στον Αθηναϊκό Τύπο διάβασα ότι απεβίωσε σε ηλικία 88 ετών ο Σωκράτης Φωσφηρόπουλος από την Τραπεζούντα κι ετόφη στην Αθήνα! Στον μεταστάνα (που ήταν της οικογενείας των γνωστών κατασκευαστών αμαξομημάτων αυτοκινήτων "ΒΙΑΜΑΞ") είχα γνωρίσει για λίγο, προ ετών, εδώ στην Ζακύνθο!

Ας είναι και γι' αυτόν ελαφρύ το χέμα της Αττικής γης που σκέπασε το σώμα του.

Αιωνία η μνήμη των παραπάνω συμπατριωτών μας!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΑΔΗΣ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Στη δυτική πλευρά του Μίθριου βουνού, στην Τραπεζούντα, κάτω από την κερή μονή της Θεοσκεπάζου ήταν κτισμένο το Ακρίτειο νοσοκομείο, το οποίο περιέβαλλε διαρκώς τους έμπορους Έλληνες ασθενείς.

Στη φωτογραφία το χειρουργείο (1914).

Πηγή: Η Boehringer Ingelheim ("Θυμέτα...").

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Γράφει ο Παπαδόπουλος Παναγιώτης Φιλολόγος - Καθηγητής

Πόσοι είναι εκείνοι που έχουν χρόνο και μπορούν να ανα-

τρέχουν στις πηγές για να γνωρίσουν τα πρόσωπα εκείνα και τις λεπτομέρειες που συνθέτουν τους χρυσούς κρίκους της ελληνικής ιστορίας. Υπάρχουν εκεί μέσα κάποιες ημερομηνίες που μας βοηθούν, πολλές φορές, να βρούμε το νήμα των γεγονότων εκείνων που έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στις προσπάθειες των Ελλήνων να κατακτήσουν την πολυπόθητη ελευθερία. Μια από τις ημερομηνίες αυτές είναι η 24 Φεβρουαρίου 1821, της οποίας την επέτειο έχουμε σήμερα. Πέρασαν από τότε μέχρι σήμερα, 24 Φεβρουαρίου 2002, 181 χρόνια. Τα μνημεία και τα βιβλία διατηρούν τη γνώση για κάθε Έλληνα ιστορικό ερευνητή να κάνει το χρέος του: Να ζωντανέψει στη μνήμη μας, όλες εκείνες τις τραγικές στιγμές, που έζησαν οι πρόγονοί μας και ήταν οι

δέες του, με τα τραγούδια και τα φλογερά κηρύγματά του αφύπνισε, το δεύτερο μισό του 18ου αι. την εθνική συνείδηση του σκλαβωμένου ραγιά. Είναι και το πνευματικό κίνημα που η ιστορία το ονόμασε Ν.Ε. Διαφωτισμό. Εδρασε το ίδιο χρονικό διάστημα, από τον 18ο αι. μέχρι το 1821. Καλλιέργησε την αυτοπεποίθηση στους σκλαβωμένους Έλληνες και συνέβαλε ουσιαστικά στην ιδεολογική προετοιμασία του αγώ-

"Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος"

Αλ. Υψηλάντης, 24-2-1821

να. Μέσα σ' αυτό το κλίμα ευφορίας, γεννήθηκε η ιδέα της ίδρυσης της Φιλ. Εταιρείας. Τρεις Έλληνες έμποροι που ζούσαν στην Οδησό της Ρωσίας, ο Νικ. Σκουφάς, Αθ. Τσακάλωφ και ο Εμμ. Ξάνθος, αποφάσισαν την ίδρυση μιας συνωμοτικής μυστικής οργάνωσης με την επωνυμία που διέθεταν τα μέλη της επιτροπής γύρω από συνωμοτικές δραστηριότητες κατόρθωσαν

κού στρατού, τον Ελληνικής καταγωγής, Αλέξανδρο Υψηλάντη. Η μεγάλη φήμη που τον ακολουθούσε και η πολεμική πείρα που είχε αποκτήσει κατά τους Ναπολεόντειους πολέμους, ήταν οι ασφαλέστερες εγγυήσεις για την ευτυχή έκβαση του αγώνα. "Στο πρόσωπο του Υψηλάντη η Εταιρία αποκτούσε άξιο αρχηγό και στρατιωτικό ηγέτη, ικανό ν' αναλάβει την μεγάλη ευθύνη και να ανοίξει την αυλαία του πολέμου".¹

Μόλις ανέλαβε τα καθήκοντά του, στις 12 Απριλίου 1820, ο Αρχηγός της εταιρείας άρχισε όλες εκείνες τις εργασίες και τα προγράμματα για την επιτυχία του μεγάλου σκοπού. Οι πληροφορίες που έπαιρνε, τον παρότρυναν στην επίσπευση έναρξης του αγώνα. Ο κίνδυνος να διαρρεύσει το μεγάλο "μυστικό" ήταν ορατός και οι συνέπειες ανυπολόγιστες. Μπροστά σ' αυτή την ανάγκη και για να έχει πληρέστερη εικόνα της κατάστασης, αποφάσισε να συγκαλέσει σε σύσκεψη όλα τα στελέχη της Φιλ. Εταιρείας την 7η Οκτωβρίου 1830, στο Ισμαήλιο της Βεσσαραβίας (κοντά στα σημερινά σύνορα της Ρουμανίας - Ουκρανίας).

Εκεί, ύστερα από παραγμένη συζήτηση πάρθηκε η απόφαση ν' αρχίσει η επανάσταση από την Πελοπόννησο. Σύμφωνα με το σχέδιο που καταρτίστηκε, ο Αλ. Υψηλάντης θα πήγαινε με πλοίο από την Τεργέστη στην Πελοπόννησο, ως ημερομηνία έναρξης του αγώνα υπολογίζονταν ο επόμενος μήνας, Νοέμβριος 1820.

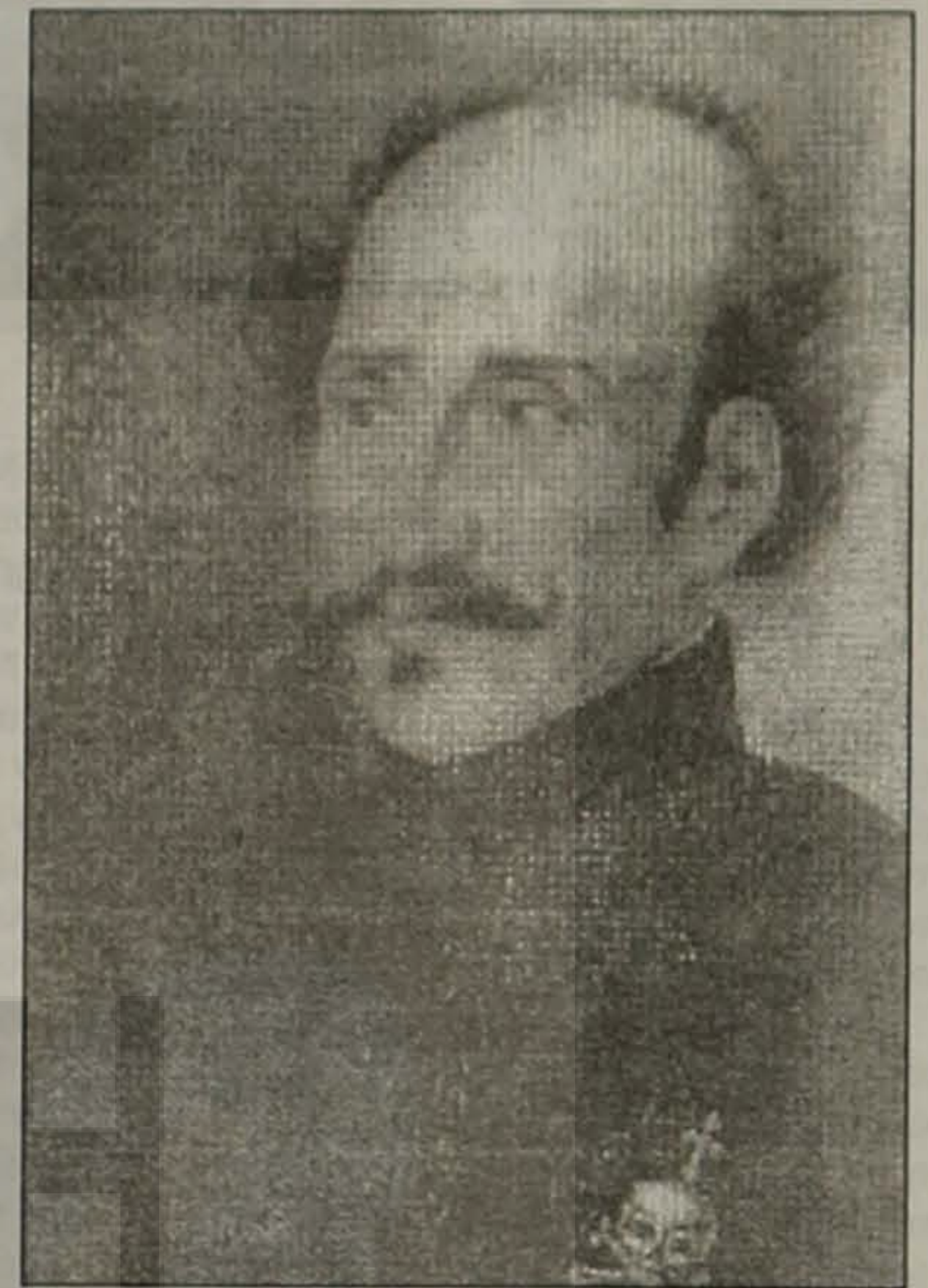
Όμως, σε λίγες μέρες, στις 24 Οκτωβρίου, ο Αρχηγός βρισκόταν στο Κισνόβιο, πόλη κοντά στην Οδησό, όπου έμεινε και η οικογένειά του, εκεί έλαβε ξαφνικά την απόφαση να ματαιώσει το ταξίδι του στην Πελοπόννησο και όριζε την έναρξη της Επανάστασης στις 15 Νοεμβρίου 1820, από την περιοχή της Μολδοβλαχίας.

Νέα προβλήματα, άλλες σκέψεις, αναγκάζουν τον Υψηλάντη να αναβάλει την έναρξη του Αγώνα για την άνοιξη του 1821.

Ετσι, φτάσαμε στο Φεβρουάριο του 1821. Στο Κισνόβιο της Βεσσαραβίας, στις 16 Φεβρουαρίου, πάρθηκε η τελική απόφαση για την κήρυξη της επανάστασης. Όλες αυτές οι αναβολές και οι συγκεχυμένες πληροφορίες που συνεχώς έφταναν στα αφτιά του, τον κούρασαν. Σ' ένα σύντομο γράμμα που έγραψε στον Εμμ. Ξάνθο εκφράζει τα συναισθήματά του, αλλά και την αποφασιστικότητά του γι' αυτό που ανέλαβε να πραγματοποιήσει: "Εγώ είμαι πειραγμένος καθ' όλων υμών των Αρχηγών... Ο Θεός είναι δίκαιος. Νίκη ή θάνατος υπέρ πίστεως και πατρίδος".

Ο καλός Αλ. Υψηλάντης Στις 22 Φεβρουαρίου 1821, ο Αλ. Υψηλάντης (στις 6 το απόγευμα, πέρασε τον προύθο ποταμό, φορώντας ακόμη τη στολή του Ρώσου στρατηγού για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας και έφτασε στο Ιάσιο της Μολδακίας. Από εκεί εξέδωσε στις 24 Φεβρουαρίου 1821 την προκήρυξη: "Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος".

Η προκήρυξη αυτή, δεν είναι μόνο ένα πολεμικό προσκλητήριο, είναι ταυτόχρονα ένα εγερτήριο σάλπισμα. Ο Αλ. Υψηλάντης, γόνος ποντιακής οικογένειας, από το Υψηλ' του όφρεως (Τραπεζούντα), στρέφεται στο νου και την καρδιά των Ελλήνων. Με τις εκφράσεις "Η ώρα ήλθεν, ω Έλληνες" η πατρίς μας προσκαλεί" προσπαθεί

να προκαλέσει τα πατριωτικά μας αισθήματά τους. "Ότι μαζί μας είναι και οι Σέρβοι" αυτό θα ανυψώσει τον ενθουσιασμό τους.

Στην προκήρυξη πιστεύει ότι οι Ευρωπαίοι θα μας συμπαρασταθούν στην προσπάθειά μας. "Η Ευρώπη θέλει θαυμάσει τα ανραγαθία μας". Ισως εδώ θέλει να τονώσει το ηθικό των Ελλήνων. Δεν θα είναι μόνοι τους στον δίκαιο αγώνα τους. Λίγο παρά κάτω αφήνει να ευνοηθεί ότι κάποια μεγάλη δύναμη θα μας ακολουθήσει: "Κινηθείτε, ω φίλοι, και θέλετε ιδει μίαν κρατιάν δύναμην να υπερασπιστεί τα δικάια μας".

Μιλάει ακόμη για ενότητα. Έχει πείρα από τις πρώτες συζητήσεις για τον αγώνα γι' αυτό λέει "ενωθείτε, λοιπόν, ω ανδρείοι και μεγαλόψυχοι Έλληνες, ας σχηματισθώσι φάλαγγες εθνικά, ας εμφανισθώσι πατριωτικά λεγεώνες. Πλούσια και συναισθηματική η προκήρυξη. "Ας συγκροτήσωμεν μάχην μεταξύ του μαραθώνος και των θερμοπυλών...εις τα όπλα, λοιπόν, φίλοι, η πατρίς μας προσκαλεί την 24 Φεβρουαρίου 1821, εις το γενικόν στρατόπεδον του Ιασίου.

Φίλε αναγνώστη, η πατρίδα πάντα μας καλεί να εκπληρώσουμε το καθήκον μας, στον καιρό της ειρήνης από την θέση που βρισκόμαστε και εργαζόμαστε. Στον καιρό του πολέμου να προβάλουμε τα στήθη μας και με την αποφασιστικότητά μας να την προστατέψουμε από τα βλοσυρά βλέμματα κάθε επίβουλου εχθρού. Να είμαστε έτοιμοι στο προσκλητήριο της θυσίας. Με το παρόν που θα δώσουμε όλοι να ακουστεί από την παραλία του Θερμαϊκού μέχρι στην απέναντι όχθη. Να το ακούσουν και να αισθανθούν βαθιά την παρουσία μας. Να βεβαιωθούν ακόμη μια φορά ότι στα γαλανά νερά του Αιγαίου θα τους δοθεί η ευκαιρία να θυμηθούν παλιές, ένδοξες μέρες της ιστορίας της Ελλάδος.

Βιβλιογραφία

1. Ιστορία του Ελλ. Έθνους, Εκδ. τόμ. ΙΒ'
2. Απομνημονεύματα της Φ. Εταιρείας Εμμ. Ξάνθου
1. Ιστορία (Λυκείου 1ο τεύχος) νεότερη και σύγχρονη

* Αναδημοσίευση: "ΛΑΟΣ" 24-2-2002

πρωταγωνιστές στον αγώνα για την ελευθερία κατά το 1821.

Την εποχή του 18ου αι. πολλοί ήταν εκείνοι από τους Τούρκους στρατηγούς που έβλεπαν την αποσύνθεση της οθωμανικής αυτ/ρίας και ήθελαν να ανεξαρτητοποιηθούν και να περισώσουν ό,τι μπορούσαν. Την εκτίμηση αυτή είχαν και πολλοί από τους Έλληνες που η γνώμη τους ήταν σεβαστή. Ιδιαίτερα, την εποχή που κατόρθωσαν να αυξήσουν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στην Αν. Μεσόγειο και δια των Στενών του Ελλησπόντου, μπορούσαν να φτάσουν μέχρι τον Εύξεινο Πόντο. Πίστευαν, οι Έλληνες, ότι μπορούν να εκμεταλλευτούν την "βαριά ασθένεια" από την οποία έπασχε η άλλοτε πανίσχυρη οθωμανική Αυτ/ρία. Στην πεποίθησή τους αυτή συνέβαλε το τεράστιο έργο του βάρδου της Ελευθερίας, Ρήγα Βελεστινλή. Με τις πολιτικές, περί βαλκανικής ομοσπονδίας, ι-

γρήγορα να οργανώσουν και να επεκτείνουν το σχέδιό τους σ' ολόκληρη, σχεδόν, την τουρκοκρατούμενη Ελλάδα.

Σκοπός της μυστικής οργάνωσης ήταν η επανάσταση και μέσω αυτής η "Ελευθέρωση της πατρίδας". Μια τέτοια απόφαση ήταν, βέβαια, επικίνδυνη και πολύ παράτολμη. "Οδήγησε το Έθνος σε κρίσιμο αγώνα εναντίον αντιπάλου συντριπτικά υπέρτερου σε πολεμικά μέσα".

Όσο περνούσαν τα χρόνια και η Φιλική εταιρεία απλωνόταν, τόσο περισσότερο οι ιδρυτές της, ένιωθαν την ανάγκη να αναζητήσουν τον κατάλληλο αρχηγό, που θα έπαιρνε την απόφαση μιας τέτοιας μεγάλης ευθύνης.

Πρώτα η σκέψη τους πήγε στον Ιωάννη Καποδίστρια, γνωστό στην Ελλάδα και το εξωτερικό από τη σπουδαία θέση που κατείχε στη Ρωσική διπλωματία. Για λόγους τακτικής εκείνος, τους παρέπεμψε στον μεγάλο πολέμαρχο, στρατηγό του Ρωσι-